

Sousoší a moderní mystéria svátého Grálu

Sergej O. Prokofjev

S tím, co bylo dosud řečeno, nejsou ale v žádném případě vyčerpána hluboká tajemství, která jsou spojena se sousoším. Neboť Rudolf Steiner spojuje v předchozí kapitole popsané přijetí obrazu Kristova Já bezprostředně s grálskými mystérii současnosti. Tak se dnes děje jeho přijetí člověkem přímo „v pohledu na svátý Grál“ (GA 109, 11- 4. 1909). Proto je plastické dřevěné sousoší také ukazatelem cesty hledání Grálu člověkem. Už na začátku roku 1914, jen tři měsíce po položení základního kamene prvního Goetheana, říká Rudolf Steiner ve svém grálském cyklu „Kristus a duchovní svět. O hledání svátého Grálu“ důležitá slova, která vyjadřují vnitřní podstatu, i úsilí anthroposofického duchovního proudu: „O co smíme usilovat v naší anthroposofii, považujeme za obnovené hledání Grálu“ (GA 149, 2.1. 1914).

V tomto cyklu Rudolf Steiner líčí především to, jak se uskutečňovalo hledání svátého Grálu v době Parsifalově. (Viz GA 149,1. I 1914.) Tehdejší cesta sestávala ze tří stupňů: kosmického, lidského a mystického. Na prvním stupni šlo o pozorování srpku Měsíce na nočním nebi, který v sobě jako v misce nese duchovní Slunce. Druhý, lidský stupeň spočíval v setkání s postavou panenské matky, která drží na svém klíně mrtvého syna. A třetí, mystický stupeň obsahoval pohled na samotný pohár Grálu.

Jak lze ale jít touto cestou ke Grálu v dnešních mystériích, a sice nikoli už po stopách Parsifalových z 9- století, ale tak, jak to odpovídá dnešnímu stupni lidského vývoje? O tomto moderním hledání Grálu, které je dnes spojeno s novým, duchovně vědeckým pochopením mystéria na Golgotě a jeho následky, píše Rudolf Steiner na konci svého života a poukazuje na to, „že se v naší době vyvíjí z duše vědomé ve světle Michaelovy působnosti zcela nové chápání mystéria na Golgotě“. Neboť „světové obrazy, v nichž žilo tajemství Golgoty - tvoří obsah misky Grálu v nadsmyslových světech (tamtéž),] A tak tyto tři stupně hledání Grálu, která popsal Rudolf Steiner ve zmíněném cyklu ve vztahu k Parsifalovi, můžeme vytvořit z anthroposofie pro naši dobu ještě zcela jinak.

Následkem toho už není první, astronomický stupeň spojen s pozorováním vnějších souhvězdí, jak to ještě platilo pro Parsifala na jeho cestě k hradu Grálu. V naší době se musí uskutečnit odpovídající krok od vnější astronomie k astronomii vnitřní. „Musíme dojít k astronomii nitra, takže ze zřících sil v nitru člověka může být probuzen proces vývoje světa přes: epochu Saturnu, Slunce, Měsíce, Země, Jupitera, Venuše až k epoše Vulkánu: astronomií z nitra, jak to dříve byla astronomie vnější“ (GA 202, 23. 12. 1920). A tato „vnitřní astronomie“ s poznáním Krista ve svém centru tvoří jádro obsahu „Tajné vědy v nástinu“. Rudolf Steiner ji označuje jako „vědu o Grálu“, která vytváří „poznání nového zasvěcení s Kristovým tajemstvím ve svém centru“ (GA 13, str. 407).

Další stupeň hledání Grálu zjevuje druhý, „lidský aspekt svátého Grálu“ (GA 149, 2.1.1914), který v době Parsifalově spočíval v postavě „matky s Ježíšem, s Kristem“ (tamtéž).⁶³ Tento aspekt grálských mystérií je dnes obsažen v sousoší. Měsíční matka už nenese mrtvého syna, ale je zde zobrazen pozemský člověk, který do sebe přijal kosmického člověka, a tím přešel od smrti k věčnému životu. Praobraz tohoto výjevu máme ve křtu v Jordánu, při němž Ježíš z Nazaretu jako lidský Grál do sebe přijal duchovní Slunce světa, živoucího Krista. Rudolf Steiner ukazuje na tento grálský aspekt sousoší následujícími slovy: „Můžeme! tuto centrální figuru označit jako ‚člověka1, kosmického člověka, otisknutého do pozemské osobnosti, jako byl otisknut Kristus do pozemské osobnosti v době svého časově historického života vježíši z Nazaretu“ (GA 159,15. 5. 1915).

Můžeme proto říci, že když dnes přistupujeme k sousoší me- j ditativně-kontemplativním způsobem, pak máme před sebou moderní zjevení grálských mystérií, duchovního místa, na kterém je „věda o Grálu“ - která byla v prvním Goetheanu vyjádřena v imaginativně-viditelné formě - shrnuta ve své jedinečné centrální postavě, aby si člověk, který před ní stojí, mohl uvědomit, to je opravdu moderní Grál. Jen je to dnes podáno z duše vědomé ve světle Michaelovy působnosti“. Figura Reprezentanta lidstva tvoří na přelomu 20. a 21. století i po další věky bránu ke skutečným grálským mystériím.

To se nyní týká třetího stupně prožívání Grálu, to by při podrobnějším podání přesahovalo rámec tohoto spisu. Ale držíme se zde aspoň krátce základního aspektu. Podle zprávy i Hrestiena de Troyes je Grál přinesen „jako nějaký druh klíče“ do sálu hradu, takže je „všechno světlo v sále přezářeno světlem svátého Grálu, tak jako Měsíc a Slunce překonávají svým světlem hvězdy“. Tato záře se dnes objevuje jako „to, co nám září vstříc myšlenkovým světlem dodekaedrického Základního kamene lásky vytvořeného z kosmických sil a přesazeného do člověka“ (GA 260, 25.12.1923), jenž bezprostředně spojuje lidskou duši s „Kristem-Sluncem“, které září v centru grálských mystérií. Tak tvoří tento Základní kámen lásky Vánočního sjezdu tajuplný klíč k moderním grálským mystériím, což bylo už podrobněji podáno na jiném místě.

Vrátíme-li se k druhému stupni popsaného aspektu sousoší, musíme zde poukázat ještě na to, že na základě toho lze skutečně pochopit, co pronesl Rudolf Steiner - i když jen v náznaku - na jednom místě své přednášky během Vánočního sjezdu, v den výročí zničení prvního Goetheana. Když vysvětlil karmický vztah mezi Goetheanem a chrámem v Efesu (r. 356 př. Kr.), říká dále: „V Efesu stála socha boha, zde v Goetheanu socha člověka, socha Reprezentanta lidstva, Ježíše Krista, na uíž nyní myslíme a identifikujeme se s ní, otevíráme se ve vší pokoře i v poznání, jako kdysi byli žáci v Efesu přivedeni před sochu Diany způsobem dnešnímu lidstvu ne příliš pochopitelným“ (GA 233, 31. 12. 1923). Co znamená v této souvislosti identifikovat se „ve vší pokoře“ s obrazem Reprezentanta lidstva? - Asi nic jiného než se plně vědomě vydat na cestu, která pak vede k zážitku, jenž je popsán ve slovech Pavlových: „Ne Já, ale Kristus ve mně.“ Neboť když to někdo skutečně prožije v duši, pak se náhle může zcela mikrokosmicky identifikovat s obrazem Reprezentanta lidstva, tak jak to bylo na makrokosmické úrovni poprvé na Zemi umožněno Ježíši z Nazaretu, když při křtu v Jordánu do sebe přijal Krista.

Tímto způsobem se člověk stává v moderních grálských mystériích nositelem obrazu Kristova Já, a tím skutečným Christoforem, jak je to zobrazeno v centrální postavě sousoší.